Hatodik évfolyam. 249-ik szám. Kolozsvárt, 1876. kedd october 31.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . . 16 frt
Félévre . . . . . 8 „
Negyedére . . . . . 4 „
Egy hónapra helyben . . . . . 1 frt 50 kr

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás: Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK. Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„KELET“

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama negyedik évnegyedére

és a „SPORT“ czimü szaklap első évi folyamára.

A „KELET“ és a „SPORT“ előfizetési ára együtt:

Egész évre 16 frt. Félévre 8 frt. Negyedévre 4 frt. Egy hóra 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 7 krajczár.

A „SPORT“ előfizetési ára külön:

Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Évnegyedre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

A megrendelések legczélszerübben postai utalványyal a „Kelet“-re Stein János könyvkereskedésébe, a „Sport“-ra Békésy Károlyoz (Főtér 4. sz.) küldendők.

Nyolczegyszerre beküldött előfizetés után tisztelőpéldánynyal szolgálunk.

A helyzethez.

(Sr.) Már megszokott frazis, hogy a helyzet minegyre bonyolódik. Pedig valósággal úgy van. Mert Törökország legujabb fényes győzelmei után, melyek következtében az út Belgrádba nyitva áll a törökök előt: a diplomatia nyomása még nagyobb lett a portára és épen ez jellemzi a helyzett. Mert ez jelenti azt, hogy mig egyfelő Oroszország czéljait félti — Szerbia vereségében, másfelől: a diplomatia épen e miatt fél, hogy Oroszország csakugyan a harcz terére lép. Ezért sürgeti úgy Oroszország, mint a diplomatia a portát, hogya fegyverszünetet fogadja el. És csakugyan, van eshetőség, hogy e tárgyalások a porta előnyére válnak. Mig azok tartanak, Szerbiát megverheti még egyszer, kétszer; bár — félős, hogy — igy közelebb lesz ahoz a paradoxonhoz, mit a Figaro oly szép illustralt: t. i. minél jobban fogy a szerb, annál többet követelnek részére. Másfelől; az orosz követelések iránt tanutott higgadt magatartásával nem veszti el az európai hatalmak támogatását, sőt idő előtt nem adja meg Oroszországnak sem azt a várva várt ürügyet, hogy ellene ne csak felléphessen, de Európára is hivatkozhassék a porta engesztelhetlenségével szemben és ezzel ürügyet adjon Németországnak is, hogy semleges maradjon — de csak eleinte; mert úgy látszik, hogy a hármas szövetség leple alatt, ez egyelőre, legalább is erre vágyik. És ha igaz az, hogy a porta elfogadja a hat heti fegyverszünetet is, akkor a statusquot igyekezzék magára nézve minél kedvezőbbé tenni; mert ha pl. Belgrádban érné annak megkötése vagy annak közvetlen közelében. akkor sokkal kedvezőbb lenne reá nézve, nem csak strategiai, de a diplomatiai helyzet is. Mert Szerbia már is kimerült és úgy látszik nő benne az áramlat a hatalmakhoz való közvetlen folyamodásra; már ez magában nyereség, másfelől Oroszországgal szemben is több ereje lesz a diplomatiának, ha hivatkozhatik Törökország győzelmére. És csakugyan, a törökök legujabb erőfeszitése azt bizonyitja, hogy e helyzetet ők is igy fogják fel; mert mig a csatatéren győznek, a diplomatiában nemhogy követelőbbek lennének, még engedékenyebbek: most már a hat héti fegyverszüneten kivül a garantiák elfogadására is hajlandók, ha az alatt nem katonai interventiót, hanem egyszerüen a reformok keresztülvitelének európai ellenőrzését értik. Ez oly finom taktika, oly mérséklet a porta részéről, a milyent még egy civilisalt nemzet sem tanusitott. Szeretnők látni azt a győztes Német- vagy Franciaországot, a kivel igy lehessen beszélni. Igaz, hogy erre Törökország belső gyengeségét lehet felhozni. De ne feledjük, hogy a gyenge, ha győz, még követelőbb szokott lenni, mint az erejének nyugodt öntudatával biró nemzet: hisz Szerbia vesztett, mégis követelő. Győzött volna csak, most Panszlaviát követelne. Bizony vétek Európától ezt erősitni, és azt gyengitni. E miatt még meg fog gyülni a baja.

De a helyzetnek csak előterét jellemzém, pedig a háttérben van a fergeteg. Az orosz sereg összpontositás a román határon tény, igaz, hogy most ugy tüntetik fel az eshetőleges orosz átvonulást Románián, mintha az invasió csak eltürt, de nem szerződésszerü vagy helyeselt dolog lenne. De azt hisszük, hogy ez a dológ lényegén mit sem változtat. Oroszország ezzel sem elégedett meg, egy hajóhadat küld egy olasz kikötőbe telelni. Ennek igen egyszerü értelme az, hogy figyelő hadtestet küld a középtengerre Olaszország beleegyezésével; és ez már nemcsak Törökország, de monarchiánk ellen is van intézve és legalább is annak sakkban tartására van számitva. Másfelől ez világosan manifestálja, hogy Oroszország és Olaszország, minden dementi daczára egyetértenek: no de az angol sereg is megállott Maltánál, nem ment az Indiákra és a porta, úgy látszik, nem minden biztositás nélkül, kiadta a jelszót: hogy a mely perczben átlépi Oroszország a Pruthot, ő a Dardanellákba engedi az angol flottát.

Ez is valami. Jellemző körülmény az is, hogy az angolok most már a törököknek gyüjtenek segélyt, a szlavophil meetingek elmaradtak, hogy Németország nagy lapjai (kölni, „Voss. Ztg. Allg. Ztg.) izgatnak Oroszország ellen, hogy Franciaországban is észlelhető a turkophil áramlat, a russophil ellenében. Mindebből csak az következik, hogy ha bizunk 1 millió katonánkban és eltaláljuk a helyes utat — nem leszünk izolálva az aktióban.

— **A pénzügyi bizottság** oct. 27-iki ülésében folytatta a kereskedelmi tárca budgetjének tárgyalását.

A postánál Wahrmann kiemeli a kocsiposta bevételeinek folytonos hanyatlását, minek okát főként a dijak magasságában látja. Felhivja a kormány figyelmét a körülményre, és megemliti még, hogy a posta többi németeinél folytonos az emelkedés — Trefort miniszter igéri, hogy ez ügyben az illető osztályt az árak leszállításának tanulmányozására fogja felhivni. Móricz nem helyesli a postautalványokkal küldhető pénzösszeg korlátozását. — Gervay postaigazgató szerint a bevétel csökkenése iránti tekinteteknél fogva a kocsiposta dijak nem szállittathattak le eddig. — Helfy a leszállitást a bizottság által sürgetendőnek véli. Panaszkodik a távirda útján utalványozott pénzek körüli eljárás lassusága iránt. — Szontagh tulzottnak mondja minden kis helyen postaállomás felállitását, mely felemészti a jövedelmet — Gervay Helfynek válaszolja, hogy a távirda iránt még eddig panasz nem merült fel, Szontagnak megjegyzi, hogy a csekély jövedelmü állomások megszüntettetnek. | Wahrmann előadó 120 ezer forint levonással a bevételeknél, megszavazásra ajánlja az előirányzatot. Lukács a horvátországi posta fejlesztésében némi tartózkodást ajánl, miután arra 92.000 frtot fizetünk. A dologi kiadásoknál Hegedüs az átalányrendszer megszüntetését sürgeti. — Simonyi viremenő mellett levonásokat óhajt tenni. — Tisza miniszterelnök a levonásból nem lát eredményt, mely nem tenné a költségvetést realisabbá. A bizottság megszavazza az előirányzatot.

A tengeri hajózás és révügy, a zálogház, mértékhitelesitése s nyugdijak szükséglete változatlanul megszavaztatott.

A statisztikai congressus „Compte rendu“-jének kiadására s állandó bizottságának költségeire felvett 700 frtnál Zsedényi ellenzi azt, hogy a kongresszusra ujabb költségek fordittassanak. — A bizottság Széll és Trefort miniszterek felszólalására megszavazza a kérdéses összeget.

— **A pénzügyminiszter** körrendeletileg utasitá az adókivetésre hivatott közegeket, a kivetéshez szükséges adatok mielőbbi beszerzésére, hogy az 1877-iki adókivetési munkálatok már novemberben kezdetöket vehessék, s a jövő évtől kezdve mindenki már az év elején tudomásával birhasson az általa fizetendő adó menynyiségének.

— **A pénzügyi bizottság** okt. 28-ki ülésében tárgyalta le a belügyminiszteri tárcza budgetjét.

Szontag előadó megjegyzi, hogy sehol sem képes törlést inditványozni. — Simonyi elismeri, hogy a tárczánál őszinta a megtakaritási törekvés, de nézete szerint a miniszter tovább is mohetett volna a megtakaritásban. — Tisza belügyminiszter fölhozza, hogy a további leszállitás e költségvetésben bizonyos törvények meghozatalától függ. Ezek tekintélyes része megalkottatott ugyan, s ezek jövőre csökkenteni fogják a kiadásokat, de most azok keresztülvitele nagyon megszaparitá a teendőket, s igy nem lehet személyzet leszállitásra gondolni. — Helffy kérésére Tisza és Zsedényi azon reményt fejezik ki, hogy a közig. törvények végrehajtása a központban személy-reductiót fog eredményezni. — A személyi kiadásokat, e megyék közig. árva- és gyámhatósági kiadásait, a főispáni fizetéseket vita nélkül megszavazza a bizottság — az utóbbinál Tisza belügyminiszter Simonyi felszólalására előadja, hogy a főispáni fizetéseket a megyék területi nagysága szerint szándékozik szabályozni, de a már kinevezett főispánok fizetését nem lehetett leszállitani, hanem a fizetések egy részét a pótlékok közzé tette át. — Az egészségügyi tanács költségeinél Tisza belügyminiszter fölvilágositásokat ad ezen tanács teendőire nézve, mely után a szükséglet elfogadtatott. Az átalános közigazg. kiadásainál Tisza belügyminiszter által az egyes tételeknél nyujtott fölvilágositások után azok változatlanul fogadtattak el. — A közbiztonsági kiadások 150,000 forintnyi összegéből Helfy 50,000-et törölhetőnek tart. — Tisza belügyminiszter kiemelvén, hogy oly időknek nézünk eléje, midőn e kiadásokra legtöbb szükség lesz, az előirányzat megszavaztatott. — A nemzeti szinháznál a szükséglet megszavaztatik. — A fővárosi rendőrségnél a tétel megszavaztatott. — A tárcza szükségletének többi részét vita nélkül megszavazván a bizottság, a pénzügyminiszteri budget vétetett tárgyalás alá. — A központi kiadásoknál Széll miniszter megjegyzi, hogy az 1874-ki szükséglethez képest 150,000 frtot takaritott meg. Az előirányzat végül megszavaztatik. — Az adófelügyelőségek szükségleténél Széll miniszter előadja, hogy az ujabb számitások szerint a felvett szükséglet nem elegendő, s még 15,000 frtot kell kérnie, megjegyezvén, hogy a reform még igy is 98,000 frt megtakaritást eredményez. — A bizottság rövid vita után e többlettel szavazza meg a szükségletet. Az adóhivatalok előirányzata vita nélkül megszavaztatván, az ülés véget ért.

A háboru.

A muszka hadi készületek.

Ma az orosz hadi-készülődésekről több nagyérdekü közlemény van előttünk; mindegyik hivatalos forrásból jő. A „Pol. Corr.“-nak Odessából okt. 22-ről azt irják, hogy a Krimi félszigeten a nagy háboru óta nem volt oly élénkség, mint most. A fekete és az assowi tenger mellékén nagy mérvü katonai intézkedések tétetnek. Mindenek előtt Sebastopolban és Kerts-Jenikalebban érdemelnek figyelmet a hadikészülődések. A régi Sebastopolt nem akarják ugyan visszaállitani, de a várat a netalán délen folytatandó hadműveletek egyik védpontjává akarják tenni. Todtleben tá-

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Képek a XVIII. századból.

Irta:

JOUSSAYE ARSÈNE.

Szerzők és müvészek.

III.

Lecouvreur Adrienne.

(Folytatás.)

Ez ebéd mint előre várni lehete, nagyon vigan folyt le s azután több más hasonlók is követték ezt. Isót.

Legrand valóban nagyon megszerette a kis mosónőt, nevelette saját költségén, felléptette előbb a Strassbourgi szinpadon, megnyitotta előtte a franczia népszinház kapuit, s felhivta a közönséget, egy jeles szinésznő üdvözletére, kinek neve Lecouvreur Adrienne.“*)

Igy beszélte el a dolgot Laplace. Miért ne lehetne ez igaz? Azok, kik a herczegnőket személyesitik, rendesen nem mint herczegnők lépnek be a világba. Mert ha ugy volna, ugyan miért is szállanának alá, a világot jelképző deczkákra? Akkor a szinjátékot, a világ aranyozott szinpadán játszanák el, a nélkül, hogy bé kellene tanulni szerepüket. Azok ki vannak tagadva közülök, kik magukban érezvén, mint Chenier André, hogy „amott is érnek valamit“, és megvetvén környezetőket, mint a mely képtelen megérteni őket, őrült hévvel dobják oda éltüket a szinpad kisértéseinek, hogy saját kört alkossanak maguknak, hogy megittasuljanak az istenek italától, hogy szakadatlanul lépdelhessenek ózsákkal behintett őrvény szélein.

A fiatal szinésznő még jobban tudta ábrázolni a szerelmet, mint a drámai mozzanatokat.

Épp annyira hiressé vált szenvedélyei, mint nagyszerü játéka.

(Folyt. köv.)

*) Lecouvreur Adriennek, nem egyedül Legrand volt mestere, hanem Dumarsais és Voltaire is, Dumarsais mint jóbarát, Voltaire mint kedvese.

D' Allaval, ama kornak figyelmes szemlélője, következőleg bizéli el, a szinésznő Dumarsais-től vett leczkéinek történetét: „Talán soha szinésznőnek első fellépte, a világ bármely szinpadán, nem volt ragyogóbb és nagyobb hatásu, mint a Lecouvreur Adrienne-é. Egyetlen egy ember, bevonulva páholya zugába, elégedett meg csak azzal, hogy időről-időre, halkan, magában mondogasa: „Igy is jó!“ s miután ez ember feltünést okozott, a szinésznő is, kivel nem késtek közölni a tüneményszerüségét, tudni akarván kilétét, kitünt, hogy az a hirhedt nyelvtudós Dumarsais, mire Lecouvreur kisasszony egy igen udvarias levélkében kérte a tudóst, szerencséltetné őt ebédre, csak ő lesz, más senki.

Dumarsais, mind a mellett, hogy igen szives fogadtatásban részesült, még mielőtt asztalhoz ülnének, azon kéréssel állt elő házi asszonya előtt, hogy lenne oly szives, s szavalná el neki néhány részletet legkedveltebb szerepei közül; mibe a szinésznő beleegyezvén, nem kevéssé volt meglepetve, midőn Dumarsais részéről csak e pár szót hallá esmételtetni: „Igy is jó!“ s amiben kissé megalázottnak érzé magát, még is a legnagyobb udvariassággal kérte őt, fejtené meg e különös szavak értelmét.

„— Szivesen, kisasszony, válaszolt a vendég; kikötvén azonban, hogy ha kegyednek a magyarázat nem tetszenék, megkimélhessem azon kellemetlenségtől, hogy oly ember társaságában ebédeljen, ki elég szerencsétlen volt, kegyed nem tetszését vonni magára.

„— Beszéljen kérem; önnek hire eléggé ismert előttem, véleményét meghallgatva, csaki nyerhetek általa.

„— Jól van kisasszony, tudja meg tehát, hogy soha szinésznő nagyobb, fényesebb tehetséget nem tüntetett fel, szebb reményekre nem jogositott, mint kegyed, csakhogy, adja meg minden szónak valódi értelmét, helyes kifejezését, a mint azt hangsulyozni kell, különösen a kegyed ajkai által ejtve ki.

„— Oh! uram, kiáltott fel a fiatal szinésznő, mennyire leköteleznе ön, ha lenne oly szives, s módot nyujtana nekem, e hibámtól szabadulni!

Azt hiszem, hogy Voltaire, ki maga is jól értett a dologhoz, még jobb oktatásokat adott neki, mint Dumarsais.

Ha — a mint mondják, — a szerelem nagy mester, ugy mindenek felett a szinpad körében nagy és hatalmas az.

Iskarióth.

Tragedia 5 felvonásban, irta: Váradi Antal. Először adatik a kolozsvári nemzeti szinházban 1876. november hó 4-én.

Ismerteti: **Szacsvay Imre.**

Várady Antal neve nem egészen új az irodalomban. Az ifju költő e műve csak ujabb levél egy koszoruhoz, melyet tehetsége, szorgalma fon neki s a melyet — ily úton, igy haladva — bizton hisszük, ki is fog érdemelni.

A kolozsvári szinpadon neve — ha jól tudjuk — egyszer fordult meg, most egy éve, mint az „Arria és Messalina“ czimü tragedia forditójáé. Forditotta ezenkivül még — ugyancsak németből — Wilbrandt „Hammerstein gróf“-ját és francziából Molière „Nők iskoláját.“

Neve különben szépirodalmi lapjaink egyegy hangulatteljes költeménye alatt nem egyszer látható. Költeményeit ihlet lengi át, s irójuk hivatottságáról tesznek együtt s egyenként bizonyságot. Nem az az iró, ki ir, csak azért, hogy irjon, de költő, kinek minden érzeménye szivből fokad mielőtt azt ajkára venné. Muzsája szereti a magányt, lelke borongó, hangja ünnepélyes. Tárgyát mindenkor megválasztja; iparkodik az egyszerü, a fenséges felé. Költészete vallásos alapon nyugszik, s nem egy oly véleményt hallottam, hogy kitünő egyházi költő válhatik belőle, ha kiforrja magát.

„Iskarióth“-ja az 1875-ik évi Karácsonyi-féle 400 aranyos jutalomra pályázott. Pályadijjat nem nyert, de megnyerte a pályabirák részéről egyhangulag azt, mit műve mellé jeligéül tüzött: az „elismerést“. A biráló bizottság egyik tagja, Szigligeti Ede, különvéleményt adott be, mely a kitüzött pályadijjal kivánja jutalmazni szerzőt. E külön véleményét sietett igazolni az által, hogy az ifju szerző darabját bemutatta a nemzeti szinház deszkáin szept. 22-én. Az eredmény igazat adott neki, a darab határozott sikert aratott. Lehetne vádolni a biráló bizottságot tulszigorral, hogy „Iskarioth“-tól megvonta a jutalmat, de Szigligetinek nagy érdeme marad, hogy „Iskarióth“ szerzőjében felismerte az igazi költői ért, a friss forrást, mely hivatva van jeles termékkel gazdagitani meddő szinirodalmunkat; — ez elvitázhatlan tény, a melyért az ő részére is jut az: „Elismerésből.“ Az „Életképek“ hasábjain igen szépen fejtegette a mű szépségeit, szemben Arany László biráló bizottsági jelentésével, kimutatva annak drámai, nyelvi és szini becsét. A budapesti lapok annak idején kimeritően ismertették magát a darabot, itt tehát csupán arra szoritkozunk, hogy felelevenitsük annak röviden meséjét s bemutassunk néhány részletet a tragediából.

Jeruzsálemben vagyunk. A zsidó nemzet megszünt független szabad nemzet lenni s a róma igája alatt nyög. Az egyetlen, mi megmaradt számára szebb napokból, főtanácsa, synedriuma. Ez meghajol Rómának, csúszik előtte, csakhogy saját hatalmát biztositsa. Az utczák künn „hozsánnák“-tól viszszhangzanak. A nép öröm-ujjongva követi a Messiást. A főtanács zavart, nem tudja mit tevő legyen? Az általános rémülésben Annás az, ki legtöbb erélyt tanusit. Midőn egy bősz csoport a berohanó Magdolnát meg akarja kövezni a miért nem hajta térdet a Jeruzsálem kapuin átvonuló Messiás előtt, Annás védőleg lép a nép elé:

El! vissza innen vakmerők! az Isten
S a birák szent jogában áll itélni!“

Magdolnához:

„Beszélj leányom. Őrjöngők ezek;
Tárd hát elejük lelked titkait —“

az feleli:

„Beszéljek? Oh miért? s vajjon kinek?
Ki érti azt meg, a mit én beszélek?
Az én beszédem sziv beszéde lészen, —
S azoknak, kik hallgatják — nincs szivük!
De, hogyha kell, legyen! — — —
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
Tudjátok-é, mi az: szeretni? — Oh,
Ha értenétek, üldöző haraggal
Nem törnétek reám! — Szerettem én,
S bűnöm forrása tiszta szerelem.
. . . Nagy Judeának egyik ifja volt,
A kit imádtam, és a ki imádott.
— — — — — — —
— — — — — — —
Mikor szerelmem első mámorában
Boldog jövő napokról álmodám, —
Egy férfiu támadt föl Názarethben,
Ki egy dicsőbb szerelmet hirdetett,
S magasztosabb eget tárt a halandó
Szemek elé, s a földi boldogságot
Megvetni, s égbe vágyódni tanitott.
— — — — — — —
— — — — — — —
S az égi fény, mely arczáról sugárzék,
Magasztosabb volt, mint az én szemem
Szerelmi hősugára . . . elhagyott.
— — — — — — —
Követte őt, és engem elhagyott!

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

bornok maga vezeti az erőditési munkálatokat, melyekre a hadügyminiszterium 600,000 rubelt utalványozott. De ez a pénz már is elfogyott s még legalább 600,000 rubel szükséges a tervezett erőditési öv elkészitésére. Jelenleg 3000 munkás van ott elfoglalva s Orelből ujabb munkás csapatokat várnak. Azt hiszik, hogy a redoutteok, erődök és ütegek január 1-re elkészülnek. A fölszerelés már folyamatban van. Okt. 15-én 80 darab legsulyosabb ágyu és nagy mennyiségü lőszer érkezett oda. Ugyanekkor a Kerts-Jenikalei hadállást is erősitik s ma a két egymás melletti város annyira meg van erősitve, hogy csak a keleti tengeri Kronstadttal állitható párhuzamba. Legközelebb a hatodik hadtest első korosztálya Krimbe küldetik. Januárban egész Dél-Oroszországban ujonczozás lesz; a tartalékosok utasittattak, hogy ne távozzanak lakhelyükről s várják a behivó rendeletet.

E félhivatalos közleménynek egészen megfelelő hireket vesz a „Nat. Ztg." is. Az orosz kormány — mondja a lap — még nem adta ki a mozgósitási rendeletet, de mindent megtesz, a mi e czélra szükséges. A csapatszállitások délfelé növekednek, a vasutakat nagyban igénybe veszi a hadügyminiszterium. Roppant élelmi készletet vásároltatnak, az egészségügyi szervezet a hadiszükségleteknek megfelelően javittatik; a fekete tenger partjait sietve erősitik. Ocsakownál tolyton 15,000 munkás dolgozik; a partokon ütegeket emelnek. Todtleben tábornok Odessát erősiti; 5000 ember éjjel-nappal dolgozik a kikötőben; a munkák nagyobb részét befejezték s a kikötőt csaknem három mértföldnyi terjedelemben Krupp-ágyuk védik. Kerbsben, Nikolajewben hasonló tevékenység uralkodik. Az orosz kormány a fekete tengeri gőzhajótársaság összes járműveit csapat- és lőszerszállitásra bérelte ki; ugynezt tette a román vasutakkal is. Ezenkivül roppant mennyiségü mindenféle téli ruhát vásároltat.

A helyzet.

Némelyek a helyzetet ma lényegesen megnyugtatóbb és békésebb jellemünek mondják, mint eddig. Hir szerint a porta hajlandó hat-nyolcz heti fegyverszünetet engedélyezni, mely november első napjain fogna életbe lépni. A „Pol. Corr." egy oct. 20-ki konstantinápolyi levele is azt mondja, hogy Oroszország valószinüleg békésebb hangon fog fellépni s Ignatieff tábornok nem fogja Mencsikoff herczeg szerepét játszani, Mindemellett fölemliti levelező, hogy az orosz kormány hir szerint egy uj követeléssel akar a portánál föllépni. Ez abból áll, hogy az idegen hadihajóknak megengedtessék a szabad átkelés a Dardanellákon; állitólag az északamerikai követ is támogatja a kivánságot. Levelező szerint ez a hir egészen valószinütlen, de folyton tartja magát. A porta a kivánságot mindenesetre vissza fogja utasitani. A levél azt is megemliti, hogy a Bairam-ünnep ezuttal a szokásos fény és pompa nélkül ment végbe. Midőn a szultán a mecsetbe ment, felakarták kocsiját tartani s feliratot akartak neki átadni a háboru folytatása érdekében. Egyszersmind a nagyvezértől azon igéretet akarták kicsikarni, hogy csak Belgrádban köti meg a békét s minden idegen beavatkozást elutasit. — A rendőrség azonban neszét vette a dolognak s a tüntetés fő rendezőit, mintegy kétszáz embert elfogatott. Igy az ünnep minden csendzavarás nélkül ért veget.

A csatatérről.

A csatatéren némi szélcsend állott be. A szerb sereg ugylátszik, — nagyobb részt meg van törve; leginkább Horvátovics 3 dandára a szó valódi értelmében összetiportatott, Csernajeft seregének többi részei pedig a rendkivül megerősitett s kitünően megválasztott positiókban sem birták az ellenség előnyomulását meggátolni. Annál kevésbbé van remény, hogy nyilt mezőben szembeszállhatnának vele. Mind e mellett Abdul Kerim pasa előnyomulásáról még eddig semmi hir sem jött. Egyrészt a hadak kimerültsége, másrészt a hosszu esőzés folytán járhatlanná lett utak igen nagy mértékben megnehezitik az operatiók gyors folytatását.

Táviratok.

Bécs, okt. 27. Oroszország kölcsönkötési kisérlete Amsterdamban meghiusult. Pénzkörökben azt hiszik, hogy most már Oroszország sehol sem fog pénzt kapni a háborura.

Widdin, okt. 28. Nisi jelentések szerint a török főhadiszállás Vitkováczban van; a Vitkovác fölötti hidakat a török csapatok megszállották s Jabukováczot és Deligrádot tegnap óta egyre bombázzák. Deligrád és Alexinácz bevétele legközelebb várható.

Konstantinápoly, okt. 28. Szerdari Ekrem Abdul Kerim basa a kormánytól erős meghagyást kapott az elfoglalt szerb részekben semmi esetre sem requiráltatni, miután e részek amugy is tönkre vannak téve. Az eleség Nis és Viddinből szállittatik a hadsereg után. — Bratiano ur Nándorfehérvárban csak saját kezére diplomatizál, innen semmilyen megbizása sincs.

Bécs okt. 28. Jó forrásból jelentik Konstantinápolyból, hogy Ignatieff nem 6 het, de két havi fegyverszünetet — 14 napi felmondással — hozott javaslatba. Az orosz követ a nagyvezérrel folytatott beszélgetés közben felszólitotta őt arra, hogy a porta egyezzék ki Oroszországgal s ne törődjék a többi hatalmak tanácsadásával. Az Oroszországgal való kiegyezést egész Európa jóvá fogja hagyni; Törökországnak tartós békét biztosit s mindenesetre kevesebb áldozattal jár rá nézve, mint a háboru folytatása.

Prága, okt. 28. A „Nowaja Wremia" magyar ellenes czikke az itteni sajtóirodából került ki, innen hiresztelték azt is, hogy a budapesti tüntetéseket a régi (1848—49.) honvédek rendezték. Innen került ki azon denunciatió is a külföldi lapokba, hogy Szende interpellációi válasza a 217,000 honvédet illetőleg „Ausztria" elleni tüntetés a „magyar külön álláspont" mellett.

Bécs, okt. 28. A balközépi kör elhatározta, hogy ha a képviselőház az interpellációról adott válasz feletti vitát ajánl, azt elfogadja. A baloldali körben Herbst azon nyilatkozatából kitünik, hogy a minirsterium hajlandó nyilatkozni a legutóbbi képviselőházi ülésen oly nagy izgatottságot keltett beszéd iránt. A baloldali kör elhatározta, hogy a hétfői ülésen Herbst által inditványt nyujt be a legközelebbi ülésen tartandó vitára, minden motiválás nélkül. — A haladási körben az elnökhelyettes bejelenté, hogy a mai napon Auersperg miniszterelnöknél tartott értekezleten Lasser, Unger és Mansfeld az interpellátióra adandó válasznál a ház méltóságát sértő kitétel ellen óvatosságot ajánlottak, a mennyiben a „manifestatiók és nyilatkozatok alatt" csak a parlamenten kivüli események értettek.

Konstantinápoly, okt. 28. Az ulemák feliratot intéztek a szultánhoz, melyben az összeesküvés inditóit desavouáják s a tervezett reformokat helyeslik. — Ignatieff ma a szultán által magánkihallgatáson fogadtatott.

Nándorfehérvár, okt. 28. (Hivatalos.) A hir, hogy a törökök Djunist bevették volna, valótlan. A törökök a szerb hadsereg által 28 án visszaverettek, s azóta semminemü összeütközés nem történt; a török táborban tartózkodó levelezők nyilván elámittattak.

Nándorfehérvár, okt 28. Az elkeseredés Csernajeff és Oroszország iránt perczről-perczre növekszik. Az orosz kormány csupán a hadseregnek nem sokat érő nihilista és kormányellenes elemeit küldötte Szerbiába, csupán a belső mozgalom esetén könnyen veszélyessé válható panszláv egyleteket hagyta elszigetelten elvérzeni, a mennyiben csak is ezen körök hoztak pénzáldozatot, — hivatalosan azonban daczára a nagy igéreteknek, semmifféle segélyt nem nyujtott. Most, hogy ez elemeket saját országából eltávolitotta s az enthusiasmusnak szellentyüt nyitott, Oroszország cserben hagyja a majd teljesen áldozatul esett Szerbiát s egész védtelen kiteszi a téli hadjáratnak, mely Szerbiát teljesen tönkre fogja tenni. Ha Oroszország valóban segiteni akarna, ugy a orosz hadseregnek már a Dunánál kellene állani; későbbi segitség már nem fog használni semmit.

A keleti kérdés az osztrák képviselőházban.

Felolvastatott a cseh képviselők beadványa, melyben a reichsrathban való részvételöket megtagadják. Az elnök kijelenti, hogy a cseh képviselők ezzel kilépettnek tekintetteknek. Prazak inditványa, hogy a beadvány a bizottsághoz utasittassék — elvettetett.

Auersperg hg. válaszol Eichhoff, Herbst, Hoffer képviselők és elvtársaik interpellátiójára és pedig első sorban a kérdőpontok elsejére a következőleg:

Jóllehet, alkotmánytörvényeink nem tartalmaznak formális határozatot a cs. kir. kormány által a külügyek vezetésére gyakorlandó befolyásról, az ily befolyás mégis a dolog természetében fekszik és a külpolitikának a belállapotokra való visszahatása által indokoltatik. A cs. kormány azért ez irányban mindig meg is felelt kötelességének s a külügyminiszter urtól a politikai actió minden phasisában a legkészségesebb felvilágositásokat nyerte. Positivebb befolyásolásra a cs. k. kormány nem talált okot, minthogy a külügyminiszternek programmja, mely elejétől fogva helyeslésöket birta, ismételten helyeseltetett, következetesen megtartatott. A reichsratban képviselt királyságok és tartományok kormánya e szerint a keleti kérdés jelen stadiumában constatálhatja, hogy külügyeink vezetése kitartóan békés irányával a monarchiának békéje, valamint általában az európai béke körül jelentékeny érdemeket szerzett. A felelősség a külügyek vezetéséért a a törvénynél és a dolog természeténél fogva első sorban a külügyminisztert illeti. Ez nemcsak kötelességének tekinti, hanem igényt is tart reá, hogy a külügyi politikáért ugy ő felségével, mint az erre törvényesen hivatott tényezőkkel szemben a felelősséget teljes mérvben viselje. Nem kevésbbé kész a cs. kir. kormány is minden irányban a felelősségnek, törvényes állása után ráeső mértékét viselni. A mi a második és harmadik kérdőpontot illeti, a következővel válaszolhatok: A monarchia politikája mindenekelőtt a béke fenntartására irányul, minek következtében a törekvés idegen terület szerzésére önmagától ki van zárva. Ki sem tudja jobban méltányolni a béke áldásait, mint a császár és király őfelségének kormánya: külügyi politikánknak egész iránya bizonyitéka ezen törekvés őszinteségének és következetességének.

Azon helyzetben vagyunk tehát, hogy kijelenthetjük, miképp a külügyminiszter, egyetértésben a cs. k. kormánynyal az interpellatióban érintett eshetőségekkel szemben is első sorban a béke fenntartására fog törekedni, és mint eddig, továbbra is minden eszközt felhasználand, hogy az a monarchiának megtartassék. De épp oly kevéssé szabad arról kételyt táplálni, hogy ezen törekvések természet szerinti határukat birják azon kötelességben, hogy a monarchiának biztossága és érdekei minden körülmények között és minden irányban erélyesen megóvassanak. Oly programm, mely a békét ezen korlátozás nélkül feltétlen czélul kitüzné, a monarchia érdekiet máz előre feláldozná, de gyakorlatilag legkevésbé sem volna alkalmas a béke biztositására. (Helyeslés jobbról.) Megjelöltem azon felfogást, mely külügyeink vezetésében mérvadó volt és most is az s melyet a cs. k. kormány helyesel. Még csak azt kell hozzá tennem, hogy a külügyminiszter ur el van szánva, sem harczias manifestatiók, sem oly nyilatkozatok által, melyek a monarchia erejének és tekintélyének eshetőleg árthatnának, magát az eddig követett irányától le nem szorittatni. (Nagy nyugtalanság a baloldalon; méltatlankodó felkiáltások: Ez arczátlanság! Ez fenyegetés!)

Ugyanezen ügyben e hó 19-én dr. Fanderlik és elvtársai intéztek interpellatiót a cs. k. kormányhoz, a melyben ezt kérdik: Hajlandó-e a kormány a cs. és k. külügyminiszteriumtól a szükséges felvilágositásokat szerezni és azokat aztán a képviselőházzal közölni, hogy mily intézkedések tétettek és tétetnek, hogy a Balkán-félszigetén a jövőre nézve a birodalom érdekeinek és szláv lakossága élénk óhajainak megfelelő, magát a Balkán-félsziget keresztyén lakosságot kielégitő politikai állapot létesittessék?

Ezen kérdőpontra a következőt van szerencsém válaszolni: A közös külügyminiszteriumnak feladata nem népfajok szerinti politikát üzni, hanem kizárólag az összes monarchia érdekeit szem előtt tartani és ezt annyival inkább, minthogy az összességnek jól felfogott érdekei, egyuttal minden egyesnek jogosult érdekei. A keleti bonyodalmak kezdetétől fogva a külügyek vezetősége teljes egyetértésben a cs. k. kormánynyal, két czélt tartott szem előtt: az európai békének biztositása és a kelet keresztyén lakossága sorsának javitása; hogy ezen lakosság a nyugalom és cultura áldásaiban részesüljön, az összes monarchia érdekében fekszik, és igy nem szorul a külön fajrokonság által való indokolásra. Ő felségének kormánya ezen politikát követte eddig, és ehhez ezentul is fog határozottsággal és következetességgel ragaszkodni.

A büntető codex.

(Bizottsági tárgyalás oktober 27 én.)

A jogügyi bizottság okt. 27-iki ülésében folytattatott a büntető-törvényjavaslat tárgyalása.

Az 53-ik §. Pauler előadó inditványára a következő megtoldással fogadtatott el: „Az elitélt hagyatékából a pénzbüntetés csak akkor hajtható be, ha az itélet még életében jogerejüvé vált.

Az 54-ik §-nál, mely bizonyos esetekben a szabadságbüntetésen felül a hivatalvesztés s a politikai jogok gyakorlatának felfüggesztésének mellékbüntetését obligative mondja ki, Chorin ha lehetőségét látná annak, hogy a mellékbüntetések, melyeket igazságtalanoknak, a legegyenetlenebbeknek s a javulás fő akadályainak tart, mellőztetnek, nem habozna ezt inditványozni. — Azonban legalább enyhitni kivánván alkalmazását, javasolja, hogy ne obligative mondassék ki, hanem permissive a biróra bizassék alkalmazása a törvény által megállapitandó esetekben, ha a cselekvény aljas indokokból származott. — Horváth L. nem járul ez inditványhoz.

Pauler előadó a §-ban kimondott elv elfogadását ajánlja. — Teleszky Chorin inditványához járul. — Csemegi államtitkár hangsulyozza azt, hogy minden civilizált állam, még a legszabadelvüebbek is, felvettek hason intézkedést a törvénybe, s a magyar javaslat köztük a legenyhébb. — Horánszky és Bokros a §. változatlan megtartása mellet nyilatkoznak. Marsovszky és Juhász szintén elfogadják azt. — Perczel miniszter épen a humanismus érdekében levőnek látja a §. rendelkezését. — Chorin abban látná a büntető törvénykönyv nagy vivmányát, ha a birónak módadatnék az individualizálásra. — Hodossi azt mondaná ki, hogy akkor, ha a büntetett aljas indokokból származott, a biró köteles kimondani a mellékbüntetéseket. — Chorin megjegyzi, hogy szintén ez értelemben tette inditványát.

A bizottság változatlanul elfogadta a §-t.

Az 55—56. §§-ok, melyek a hivatalvesztés- s a politikai jogok felfüggesztésének meghatározását foglalják magukban, elfogadtattak.

A 61-ik §-hoz Pauler inditványára felvétetett, hogy „az elkobzott tárgyak értéke, a a mennyiben meg nem semmisittetnének, a pénzbüntetéseknél megállapitott czélokra forditandó."

A 63-ik §. elfogadásával az ülés véget ért.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló" azon véleményben van, hogy Németországnak a keleti ügyekre nézve elfoglalt állása ujabb időkben is számos vita tárgyát képezi. A német független sajtó határozottan oroszellenes szellemben szólal fel; a berlini lapok egy része azonban az orosszal rokonszenvez, a másik rész pedig a lehetőleg „begombolt" „N. Z." czikke hangjában az orosz mellett szól, a lényegben az orosz ellen. Ha ebből és más jelekből következtetést lehet vonni, Németország „várakozó" állást foglal el, anélkül, hogy az egyik vagy a másik rész mellett határozottan nyilatkoznék és Schweinitz urnak legközelebbi livádiai missiója kétségkivül arra utal, hogy Németországnak még fontos elintézni valója van Oroszországgal.

A „Hon" szerint a keleti actiót Oroszország erélyesen folytatja. Elannyira, hogy minden más actió háttérbe szorult. A helyzet, ura keleten kétségkivül Oroszország. A többi hatalmak magatartását az óvatos tartózkodás jellemzi. Az előtérben Oroszország áll és sürgeti a hat heti fegyver-szünetet — minden garantia nélkül. Monarchiánk, Anglia, Németország és Francziaország nem bánják már, akár hat heti, akár hat hónapi fegyverszünet legyen. Csak hogy valamiféle fegyverszünet legyen. Egyedül Olaszország látszik erélyesen secundálni az orosz terveknek. Ugy látszik, az a meggyőződés uralkodik a hatalmaknál, hogy most még kevésbbé képesek az események menetét feltartóztatni, mint valaha. Mintha mindenik azt a jelszót követné, hogy „jöjjön, a minek jönni kell".

A „Kelet Népe" oly nagynak tartja a tények meggyőző erejét, hogy ma már alig van széles Magyarországon ember, a ki mélyen ne érezné, hogy az, a mit a monárchia nagyhatalmi állásának neveznek, nem chimaera, nem hiuság szülte üres frázis, hanem életérdeke mindazon népeknek, melyek a Habsburg-dynasztia hatalmas kormánypálczája alatt egyesitvék, s lényeges postulatuma az európai államrendszernek. A magyar nemzetnek ma már minden rétege, minden töredéke belátta ezt. Hogy nagyhatalmi politikát, vagy mint a legujabb hivatalos kifejezés hangzik: „állami politikát" üzzünk"-e az többé nem kérdés, mert azon meggyőződéstől van áthatva, hogy ha e monárchia megszünnék nagyhatalom lenni, akkor csakhamar bekövetkeznék az az idő is, mikor általában hatalom lenni megszünnék.

Párisból.

Pàris, okt. 26-án

Mivel egy orosz hadjárat lehetősége több valószinüséggel bir, mint nem, talán időszerü lesz annak figyelembe vétele, mily nagy hadierőt indithatna az orosz a török ellen, s mely helyeken támadhatná meg legelőnyösebben s legalkalmasabban.

Pétervári jól értesült tudositások szerint az oroszok három hadsereg szervezésével foglalkoznak, 120,000 ember Miklós nagyherczeg vezetése alatt Bulgáriába menne s cernirozná a török erődöket a Duna mentén, a második hadsereg a korona nagyherczeg vezetése alatt 340,000 emberrel Lengyelország déli részétől a török határig állittatnék fól, a harmadik pedig Loris-Melichow tábornok alatt 240,000 emberrel az ázsiai török tartományokba törne. A kozákok pedig a tartalék-ezredeket fogják képezni.

Pétervári hirek továbbá jelentik, hogy az orosz hadsereg egészben véve tökéletesen fól van szerelve s mindennel bőven ellátva, mi egy téli hadjárat folytatására szükséges.

Az oroszok régóta sokat forditottak e czélra s leghamarább fejezték be az előkészületeket arra a háborura, mely talán legközelebb bekövetkezik s melyet némelyek egy természetszerü kénytelenségnek szeretnek tekinteni, melyet talán elhalasztani, de elháritani nem lehet.

Mindez mit eddig elmondottam, igen szép, (már tudniillik az oroszok álláspontjából), de a háboruskodásra nézve van egy általánosan elfogadott igazság, melyet a muszkák sem vonhatnak kétségbe s ez nem egyéb mint az, hogy a háboru főkelléke — pénz.

E tekintetben azonban a legkedvezőtlenebb hirek szállingóznak.

Az orosz kincstár üres. A papir-pénz ércz-fedezetét is megtámadták már, ugy, hogy a rubelek alig fognak rövid idő mulva elfogadóra találni.

Hát a hitel mire való? Kelezheti a pénzszükség dolgában jártas.

A muszkák is tudják igen jól, hogy mire való ez. Sorra járták ők ma Európa leggazdagabb pénz-piaczát, de mindenütt fügét mutattak nekik.

Nálunk elmentek a pénzügyminiszterhez is s kérték véleményét egy orosz kölcsön kötésére nézve Párisban, s azt mondá nekik „Ez nem tartozik hozzám, csinjják ki azt a bankárokkal, ha ezek okosabb vállalatba nem tudják fektetni tőkéiket, mint egy orosz háboruba, legyen meg kedvük, semmi közöm hozzá." A franczia bankárok pedig igen sajnálták, hogy Francziaországban még vannak okosabb vállalatok, egy orosz háborunál pénzük elhelyezésére.

Londonban magától gondolhatólag nem mernek bekopogtatni, kevesebb szeretetreméltósággal utasitanák ott el.

Magában Oroszországban tervezett 300 millió rubelnyi kölcsönt fölhajtani, ezt nem fogja komolyan gondolhatni senki sem.

Ily körülmények között tehát mi marad még hátra az oroszoknak?

A háboruról lemondani. Azt felelik az előbbi kérdésre azok, kik elég vérmesek az európai béke fönntarthatásában bizni s az igázat megvallva, a legrosszabb szimitással, épen ezen körülménybe vetik szivós ményük horgonyát.

Eddig a czár azt mondta, „Magam vagyok egyedül egész Európába, ki a békét akarja. Volnának tehát már kitecskén, t. i. ő meg a pénzhiány.

Daczára e tényezők jelentőségének, még sem hiszem, hogy magukban éve föltudnák tartóztatni az árt, ha ez a réről kitört; ez utóbbi catastrophának megakadályozása az európai diplomatia feladatát képzi. Sikerülni fog-e az neki? Tán a legközelebbi napokban tudni fogjuk már.

Csodálatos, mily közönyben hagyá a francziákat az egész bonyodalom, kéve a börzét, hol sokszor nagy panique uralkodik s ennek folytán a legsolidabb értékpapirok árfolyamai is folyton leszállanak, a kormány s a népség jobbára belügyeivel foglalkozik nem sokat törődve a mások bajával; Francziaországnak mindenesetre érdekében fekszik reservált álláspont, mely tekintettel az 1870—71 évi háborura, egyuttal szemrehányást tesz a világnak, körülbelől azt mondva: Ti nyugodtan néztétek, hogy amputálták akkor testünket s fosztották ki vagyonunkat, nem kivánhatjátok most tőlünk, hogy bárkiért is lekesülni tudjunk, mig méltóságunkat, állam biztonságunkat sértve nem látjuk, nem avatkozunk bajotokba.

E hó 30-ára vannak egybehiva a kamarák; a képviselők s senatorok legtöbbjei Párisba érkeztek már és naponként pártsoportok szerint összegyülekeznek előtanácskozásokat tartva, a legközelebbi sessióban követendő miheztartás végett. A kormány szeretné, hogy budget hamaros megszavazása után, mielőbb szétoszlathatná a parlamentet; de az eddigi angulat után itélve ez a hamaros elintézés nehezen fog menni, tekintettel arra, hogy némely párt-árnyalatok már is készülnek különféle imadásaikkal, az ügymenetet megzavarni. A délsőbal hősei ismét az amnestia kérdését akarják a parlament elé hurczolni. Méltán megtehet az, hogy több tekintélyes férfiu a communardok érdekében nem átallja ez emberekkel közös ügyet csinálni s a kamarákat talán ujnan fölszólitani oly törvény alkotására, mely az elitélt, vagy üldözött gyilkosokat, rablókat, gyujtogatókat, tolvajokat általános amnesiában részesitené. Ha az 1871. évi commune egyetlen bestiáinak meg akarunk bocsátani, akkor ugyanezt kell tenni az atya-gyilkossal is. Természetesen, nem mindenki vétkezett egyformán, egy némelyiknél elnézésnek is lehet talán helye; a kormány e tekintetben elég loyalisan járt el s a deportáltak közül körül-belől 600an, kiket előéletük s javulásuk ajánlt, a megnátralevő bün elengedésében fognak részesülni. De az amnestia barátainak mindez kevés, ők azt akarják, hogy az emberi névre méltatlan gonosztevők mindnyájan visszatérjenek körükbe „talán az öt év előtti mulatság ismétlése. Gambetta adójavaslata is nevezetes mozgalmat idézett elő a pártcsoportosulásokban; a magy köztársasági uniónak nevező párt egy része nem akarja Gambettát tovább követni s az intransigensek felé hajlik. E Gambetta-ellenes hangulat vajjon párt-szakadásra fog-e vezetni, azt még nem lehet tudni.

Br. d' Arny Andor.

BELFÖLD.

Sz.-Udvarhely, 1876 okt. 25-én.

(Jótékonyság.)

A helybeli jótékony nőegylet f. hó 23-án kezdte meg szellemi működését, az első filléres munkaestély megtartásával; a választmány

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

törekvése mindenbe oda irányult, hogy mind a rendező bizottság megválasztása, mind a bizottság által rendezett és rendezendő estélyek, a mennyiben lehetséges, mindenki megelégedését kivivják és a nemes könnyeit enyhitsék.

Azt hiszem, hogy mindenki osztozik azon véleményben, hogy az első estély rendezői méltán kiérdemelték a elismerést, ugyszintén a közreműködők is, kik szivesek voltak az estélyt mind szellemi mind tanulságos és ismeretterjesztési szempontból hasznossá, kedélyessé tenni. Az estély sorendje ugyanis a következő volt: 1. „Bölcsész árdás“ Rácz Palitói, előadták a főreáliskola tanulók. 2. Móricz Gyuláné felolvasott „A nők gyöngédsége,“ jótékonysági hajlama és erkcsi érzületéről.“ 3. Diénár Károly felolvasott „Az étkezés történelméből.“ 4. „Az ember árján“ Farbachtól, előadták a főreáliskola tanulók. 5. Török Albert felolvasta „Az ember és természet művét.“ 6. Györffi Ilka szavalt „Az uri hölgyhöz“ Vörösmarty Mihálytól. 7. „Világkiállitási induló“ Farbachtól, előaták a főreáliskolai tanulók.

Jelen voltak a estélyen 186 on, begyült 15 frt 86 kr. a jött és áldozatkészség adta fillérek közt egy arany is találtatott a perselyben, mely egy vendg honvéd-kapitány szivességéből szaporitotta a szegények filléreit. Jánosi Mihály törv. biró 500 drb. meghivót nyomtattatott a fibrestélyekre, dij nélkül.

Azon két óhajással zárjuk be e sorokat, bár minden estély y szép eredménynyel dicsekedhetnék, és legynk ékesek szellemi tekintetben, de egyszerűek az öltözetben.

A rendező bizottság nevében:

Zajzn Ferenczné,
egyl. jegyző.

A „kolozsvári orvos-természettudomány társulat“

ötödik természettudományi szakülése, october 20-án.

Entz Géza Inöklete alatt térképekkel illusztrát előterjesztést tett 1. Koch Antala Vlegyásza hegytömegének kőzetani szerkezetéről és tektonikai viszonyairól.

Erdély és Magyarország határán, a Bihar és a Meszes helységek kristályos kőzetei közül egy hatalmas hegytömeg emelkedik ki, mely tetemes magassága sajátságos alakzata és geologiai szerkezete által teljesen elüt amazoktól s már többször kezte tárgyát a geográphok és geologok kutatásnak. Ezen hegytömeg legmagasabb csucsától, a 972⁰ magas Vlegyászától van elnevezve s uralkodólag a harmad korban kitódult tracytoknak egy fajából van felépitve, mely az egész hegységnek több mint felét, körülbelől 7— négyszög mérföldet elfoglal. A hegytömegészaki része a sebes Körös által közel keletnyugati irányban mélyen keresztül van vágva délről északnak pedig az abba szakadó Székelói-és a Dragan patakok mellékágaikkal együtt metszették be magukat mélyen és tárták fel annak belső szerkezetét. Az idén már harmadizben bejárván ezen felette érdekes trachytegységet, igyekeztem magamnak annak kőzetani szerkezetéről és tektonikai viszonyairól lehetőleg hű képet alkotni s egyuttal a különböző trachit-változatok föllépésének és elterjedésének okait is kimagyarázni, a mi az eddigi kutatók részéről vagy éppen nem, vagy csak hiányosan történt.

Alakzata szélen domború, igen lapos, dombszerű gerincze miatt; nem igen emlékeztet harmadkori vulkani eredetre s azért régebben a tőle délnek fekvő kristályos hegységhez kapcsolták, s úgy látszi, hogy 1858-ig szakértő geolog nem is látogatta meg. Ezen évben Péters [1] Schuridl és mások társaságában a Biharhegységet átkutatván, a legyászát is futólagosan érinti, eleintén a Biarhegységben nagyon elterjedett porphyrtömegek folytatásának vélte, később azonban már más részben a trachytokhoz számitotta kőzeteit.[2]

Első behatóbb szakszerű átkutatását a bécsi geologoknak köszönhetjük, különösen Dr. Stachenek, ki „Geologie Siebenbürgens“ cz. munkában, melyet Hauer Ferenczczel társaságban irt, elég részletesen leirja a hegytömeg kőzettani szerkezetét és tektonikai viszonyait is. Stache az egész hegytömeget trachytos anyagból felépittetnek ismerte fel, mely biztosan a harmadkorban tódult a felszinre, a mennyiben helyenként telérek gyanánt beékelődött az eocän rétegek közé; de a mellnek viszanyos korát egész pontossággal nem sikerült megállapitania, miután fiatalabb harmadkori rétegekkel sehol érintkezésbe nem jő.

Stache a Vlegyasza trachytjait — még br. Richthofen osztályozásától elfogulva — főképpen külső jellegek után két nagy csoportra osztotta: I., az idősebb quarz-trachytok melyek szerint oligoclas, quarz, amphibol és biotit ásványok elegyeiltal vannak jellegezve s melyeknek, — mivel Erdélyben kiválóan szépen és gyakran fordulnak elő — a régi Dacia után dacit nevet adta; és II., a fiatalabb quarztrachytok, melyek danidin, quarz, biotit s alárendelten amphibol ásványokból összetévék, inkább a láváknak a gyorsabb kihűlés következtében folyásos jellegeit mutatják s br. Richthofen [3]) által rhyolitheknek neveztettek volt. Az idősebb quarztrachyton vagy daciton belül szövetre és külemre a következő változatokat különböztette meg Stache, 1. Andesites dacitok, melyek külemre és ásványos összetételre az andesitekhez közeledtek és melyek szinre nézve ismét a,) feketék, b,) zöldek (zöldkő-dacitek reszben és c.) barnák lehetnek.

(Folyt. köv.)

[1]) Geologische und mineral. Szudien aus dem südöstl. Ungarn, insbesondere aus der Umgebung von Rézbánya. Sitz. ber. math. natur. kl. d. k. akad. Wien 1861, 43 és 44 k.

[2]) Das Siebenbürgen, e. c. t. Wien, 1863.

[3]) Studien aus den ungarisch — siebenbürgischen Trachytgebirgen. Jhrb. d. k. k geol. Reichsantt, 1860. 164. l.

IRODALOM és MŰVÉSZET.

Nemzeti szinház. Két jó előadás egymásután: ez megérdemli, hogy registráljuk.

* * *

Szombaton E. Kovács Gyula urnak egyik legmüvészieb alkotása: „Othelló“ került szinre, általában igen szép előadásban. Othelló E. Kovács Gyula urnak, néha tán tulerősnek nevezhető kitöréseit leszámitva, olyan müvészi magaslaton álló szerepe, mely ez idők szerint páratlan egész Magyarországon. Oly minden részletében a leggondosabban kidolgozott, harmonikus, bevégzett és ami fő: megragadóan igaz alakot mutat be mindig E. K. Gy. ur e páratlan szépségü szerepben, mely bizonyosan diadallal megállaná a versenyt bármely külföldi világ szinpadon is. Csak azt ajánlanók neki, hogy hangját jobban kellene kimélnie, mert igy majd mindig elreked az 5. felvonásig, ami már magában is baj, s azonfelül a hallgató előtt is képes, ha csak némileg is és bár pillanatokra, az alak idealis harmoniáját megzavarni, főkép a legerősebb kitörésekben.

A többi szereplők között Mátrai ur Jágója hasonló magaslaton áll az E. Kovács ur Othelló-jával. D. Boér Emma assz. Desdemonája is szép alak volt, valamint Szacsvay ur is jól megállotta helyét Cassio szerepében.

* * *

A második jó előadás vasárnap a „Czigány“ volt, Szigligetinek ezaz egyik legsikerültebb népszinmüve, melyben Zsiga czigány Szentgyörgyi urnak hasonlókép igen jó szerepe. D. Boér E. assz. is mindig szépen játszsza a czigánylányt s különösen az őrülési jelenet ma is nagyon szépen keresztül vitt momentuma volt. A többiek között Kassai ur (Márton gazda) Körösiné assz. (Mártonné) Szombathelyiné assz. (Évike) Szacsvay ur (Peti) és Vidor ur (Gyuri) érdemelnek kiváló dicséretet.

* * *

A **zene-conservatorium** vasárnap délután tartott hangversenye csekély, de müértő közönség előtt a redoutteban sikerülten folyt le. Legkiválóbb darabja volt a hangversenynek Dobál Ilka k. a. zongorajátéka: Mendelssohnnak a „Szentiványéji álom“-hoz irt zenéjéből vett motivumok felett Sidney Smith-től szerzett „Ábránd“-ot adott elő olyan szép szabatos technicával és helyes felfogással, hogy csak sajnálni lehet, miszerint a t. kiasszony nem részelteti gyakrabban a közönséget az élvezetben, melyet játéka nyujt s mely Gegenbauer urnak, mint a k. a. tanárának is méltó dicsőségére válik.

A másik kiváló piéce volt Kürthy Béla urnak, szinházunk zenekari hegedüsének szép technicáju hegedüjátéka: Prum „Aire militaire-jét“ adta elő igen csinosan Lichtig A. ur szabatos zongorakisérete mellett.

A többi darabok, u. m. Czirják A. ur dalai (Schuberttől), Korbuly Ilka és Klemeutin kisasszonyok zongorajátéka (négykézre, „Magyar tánczok“), Prohátzky Ágnes k. a. éneke Mozart „Varázssip“ cimü dalmüvéből kót ária angol szöveggel) és Haydn D-dur Symphoniája a conservatorium zenekarától mind élvezetes darabok voltak, mit a közönség élénk tapsaival sietett is elismerni.

* * *

Uj munkák. A magyar korona országainak „Helységnévtárára“ hirdet előfizetést hat forintjával Kollerffy Mihály miniszteri titkár. E mű igen nagy hiányt pótol, miután egy teljes, minden irányt felölelő ilynemü munka még mind nincs. Hogy mennyire nélkülözhetetlen lesz ez a mű mind hatóságoknak, egyleteknek, testületeknek, az üzletvilágnak, ügyvédeknek, közjegyzőknek, mindazoknak, kiknek működése általában meghaladja egy város vagy helység határait: erre nézve elég a mű tervezett tartalmára hivatkoznunk, mely szerint e helység-névtár, tartalmazni fogja betürendben a magyar korona országaiban létező összes községeket, pusztákat, telepeket és majorokat és pedig a községeknél kimutatásával a megyének, járásnak, törvényszéknek, járásbiróságnak, pénzügyigazgatóságnak, adóhivatalnak, postahivatalnak, egyház- és hadkiegészitési kerületnek, melyhez tartozik, a hozzá tartozó pusztáknak, nevezetesebb bánya- vagy ipartelepeknek és gyógyfürdőknek, a lakosság anyanyelvének, valamint létszámának felekezetek szerint, a házak számának, a területnek kat. holdakban, megjelölésével a vasuti gőzhajózási és távirdai állomásoknak; pusztáknál és telepeknél megnevezésével a községnek, megyének, járásnak és postahivatalnak, melyhez tartoznak.

A munka pontosságát eléggé biztositja az, hogy az orsz. m. kir. statisztikai hivatal felügyelete mellett teljesen hiteles és hivatalos adatok alapján szerkesztetik. Csak a jövő év april havában fog megjelenni, az előfizetési dijt (6 forintot) azonban már jövő január havában be kell küldeni nevezett hivatalnak czimezve.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott **Budapesten,** oct. 30. 9 ó. 30 p.
Érkezett oct. 30. 9 ó. 50 p.

A konstántinápolyiak három nagy küldöttség által kijelenték a szultán előtt Törökország rokonszenvét Magyarország iránt és a hazánkkal való szövetség szükségességét hangsulyozták.

Konstántinápolyból jelentik, továbbá, hogy a hat heti fegyverszünet bevégzett tény.

Belgrádból ellenben arról értesitnek, hógy a szerb miniszterek, különösen pedig a hadügyminiszter lehetetlennek tartják a háború folytatását.

Egy angol hajó kibéreltetett, hogy katonákat vigyen Londonból Maltába. (Táviratunknak ez a része egy kissé érthetetlen, miután nem tudhatni, hogy ki bérelte ki azt az angol hajót és hogy miért vigyen **Londonból Maltába angol katonákat!** Szerk.)

Berlinben erősen el van terjedve az a hir, hogy a német császár trónbeszédében tüntető nyilatkozatok lesznek Ausztria és Magyarország mellett.

A szultán levelet irt a czárhoz, melyben a béke és az Orosz- és Törökország közötti jó viszony helyreállitása iránt fejezi ki őszinte óhaját s egyúttal reflektál az Oroszország által a törökországi szláv nemzetiségü tartományok számára követelt concessiókra is.

Angolország hajóhadát teljesen fölszerelte,

* * *

Bécsben az osztrák kormány ma felvilágositást fog adni a keleti kérdésben az osztrák parliament által hozzáintézett interpellátióra, melyre már egyszer válaszolt is.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. okt. 30.

— **A m. kir.** igazságügyminiszter dr. Antalfi Manó, kolozsvári kir. egyetemi tanársegédet erzsébetvárosi kir. törvényszéki és börtönorvossá nevezte ki.

— **A földmivelés-**, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter Nagy-Küküllőmegye területéhez tartozó Kőhalom városnak megengedte, hogy a nevezett városban pénteki napon tartandó heti vásár alkalmával egyszersmind marhavásár is tartathassék.

— **Ő felsége** 1876. évi oktober hó 18 án, Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával, Pitsch Antal, a m. kir. erdélyi csendőrségi parancsnokság állományából a végles nyugdijas állományba helyezett I. osztályu százados-számvevőnek, sok évig tartó hasznos szolgálatának elismeréseül a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **A m. kir.** honvédelmi miniszter a megfelelő eredménynyel letett csendőr-hadapródi vizsga alapján a m. kir. erdélyi csendőrségi-parancsnokság állományába tartozó Groza Nicefor és Lex János őrmestereket, a m. kir. csendőrség-állományában 1876-ik évi november hó 1-jétől számitandó ranggal, m. kir. csendőr-hadapródokká nevezte ki.

— **Áthelyezés.** Trandafir Miklós pénzügyigaz. fogalmazó saját kérelmére S.-Szt.-Györgyről áthelyeztetett a kolozsvári kir. pénzügyigazgatósághoz.

— **Leczkét kapott** gr. Bánffy Bélától az „Ébredés“ szerint a „Kelet“, az igen tisztelt gróf ur általunk közelebbről hozott vezérczikkének bevezető részében s ránk nézve jellemzőnek tartja a nevezett lap, hogy mi eltagadjuk, miszerint az osztályoknak egymás ellen való izgatását is felhasználtuk az „Ébredés“ ellen fegyverül. E sajátságos állitással szemben sine ira csak arra figyelmeztetjük az „Ébredés“-t, hogy szerkesztőségünknek is van annyi fölfogása, miszerint saját lapjában önmagát nem engedi megleczkéztetni; de viszont annyi loyalitása is, hogy barátságos észrevételek elől nem zárja el a tért. Ezt annyival inkább tehettük a t. gróf ur czikkével, mert azon állitása, hogy a czim egymagában nem ad jogot arra, hogy a társadalom „páriájának“ tekintsük, tökéletesen a mi véleményünk is, s ha az „Ébredés“ részünkről gunyban részesült, azt annak tulajdonitsa, hogy folytonos urhatnámságával, miként a „M. Állam“ a papság: ő az arisztocratia közlönyeként gerálja magát. A hazafiságot mi a czim miatt nem tagadtuk meg senkitől, de viszont a czimért egy magában nem is tételeztük fel. Ha egyébként az „Ébredés“ azt hiszi, hogy valamit eltagadtunk volna abból, mi ezerek előtt nyomtatásban áll, sziveskedjék idézetekkel igazolni, mikor izgattunk mi a társadalomnak bármely osztálya ellen.

— **Kéménygyulás.** Szombaton este 7 óra tájt az özv. gr. Teleki Miklósné (Sárosi-) háznál egy kémény kigyult s csaknem egy egész órát égett. Szerencsére a födél cseréppel van födve s tüzoltóink is gyorsan megjelentek a helyszinén A szikrák egész özönnel tódultak fel a kéményből, látszott, hogy rég ideje nem lehetett kiseperve. Azt a háztulajdonost meg kéményseprőt jó lesz jól megbüntetni; mert gondatlanságuk miatt nagy veszedelem keletkezhetett volna.

— **A „Kolozsvári Kör“** tegnap délután tartotta meg évi rendes közgyülését, csekély számu tag jelenlétében. Az elnöki megnyitó-beszéd után felolvastatott az igazgató választmánynak mult évi működéséről szóló jelentése, melyből kiemeljük, hogy a tagok száma a mult évben 262 volt. A tagok közül a mult évben 5 halt meg, u. m. id. gr. Teleki Domokos, Nagy Ferencz, dr. Korbuly Imre, Biró Miklós s Engel József. A „Kör“ 38 hirlapot járatott. Ebből 28 magyar, 7 német, 1 franczia, 1 angol s 1 román. A könyvtár 435 drból áll. A jövedelmet illetőleg: Bevétele a mult évben 4565 frt 13 krt, kiadása 4553 frt 29 krt tett. A jövő évi számadások felülvizsgálatára Gyarmathy Miklós, Vizi Endre és Deák Pál, a szavazatszedésre s a jegyzőkönyv hitelesitésre Nagy Lajos, Kőszegváry Gyula s dr. Weisz Ignátz neveztetvén ki, megkezdődött a szavazás, minek eredménye következő: Elnök: Szabó Károly; al-elnök: Ferencz József; titkár: Bálinth Gyula; háznagy: Móricz István; ügyvéd: Szacsvai Dénes. Választmányi tagok: Korbuly Bogdán, dr. Haller Károly, Szász Gerő, Sebestyén Mihály, dr. Maizner János, dr. Ossikovszky József. A közgyülés végre a számadás vizsgáló bizottság tagjainak: Korbuly Bogdánnak s dr. Hincz Györgynek buzgó fáradozásaikért köszönetet szavazván, elhatározta, hogy a titkári hivatalt jövőre tiszteletbeli állomásnak tekinti, s a titkárt csakis a gyülési jegyzőkönyvek vitelével bizza meg, a titkár többi teendőit pedig a háznagyra ruházza. A titkár és háznagy teendőinek részletesebb körvonalozása a választmány teendői közé fog tartozni.

— **Az erd. muzeum-egylet** régiség- és éremtára f. évi november 1-től kezdve, a téli hideg beállta miatt, további rendelkezésig, zárva marad.

— **Öngyilkosság.** Szombaton éjjel 3 óratájt Faragó Károly közös hadseregbeli 19 éves káplár a katonai zenekar London utczai laktanyájában fegyverével sziven lőtte magát. A szerencsétlen ifjut, ki egy helybeli tisztes család tagja volt, mint mondják, reménytelen szerelem vitte a kétségbeesett tettre.

— **Kolozsvár** városának tűzrendészeti rendszabálya, mely lapunkban már közölve volt, s melyet a m. kir. belügyminiszterium megerősitett, közelebbről életbe lép. — E rendszabályok kihirdetése még e héten megtörténik, s azután a kinevezendő bizottságok által megejtetik utczák szerint az összeirás. Tehát tüzvész alkalmával ezután, városunk minden férfi lakosa 20—45 éves koráig, testi képessége s egészsége szerint a tüzvész elfojtására ténylegesen közreműködni köteles lesz, ha csak ez alól magát meg nem váltja.

— **Sámi és a „M. Állam.“** A „Magyar Állam“-nak rendes szokása, hogy elkeseredetten támad és gyanusit mindent és mindenkit, ha nem római katholikus. Most a miatt gyult vallásos haragra, mert Sámi László jött szóba az egyetem világtörténelmi tanszékére. Természetesen, hogy a protestans tanár aztán tudatlan, teljesen képtelen mindenre, s a „Magyar Állam“ gunyolódik fölötte. Azaz, hogy nem fölötte, mert noha megtámadja a köztiszteletü férfiut, nem is tudja, hogy kiről van szó, s beszél helyette Sámi Lajosról, egy derék fiatal iróról, ki az ismeretterjesztő irodalom egyik legmunkásabb és sokoldalulag képzett művelője. Sámi Lajoson gunyolódik, hogy bebizonyithassa, mennyire érdemetlen Sámi László az egyetemi tanszékre. Az ilyen lelkiismeretes eljárást szokta aztán a „M. Á.“ „correct kath. fölfogásnak“ nevezni.

— **Lukácsy Kristóf** sz.-ujvári örmény plébánusnak, ki egy történelmi munkája után a magyar irodalomban is ismeretes, haláláról a következő gyászjelentést kaptuk: A szamosujvárvárosi örmény szertartásu kath. papság a maga, és az összes erdély-egyházmegyei örmény szertartásu kath. paptársak nevében mély fájdalommal tudatja Lukácsi Kristóf szamosujvárvárosi örmény kath. plebános, — belső szolnokmegyei főesperes, — a szamosujvári örmény katholikus gymnasium, népiskola s az általa alapitott „szent Gergely árva-intézet“ igazgatója és városi képviselőnek folyó 1876-dik évi oktober hó 24-kén esti 10½ órakor, életének 73-dik, áldozárságának 49-dik évében, a haldoklók szentségének példás felvétele után, — tüdőlob következtében történt elhunytát.!! Az elhunytnak földi részei folyó 1876-dik évi oktober hó 27-dikén d. e. 10 órakor kisértettek az örmény kath. főegyház sirboltjába örök nyugalomra. Az örök világosság fényeskedjék neki!!! Szamosujvárt, october 25-kén 1876.

— **M. Seethal Ferencz** és **Maurer Victor** urak Amerikából szerencsésen viszszatértek s pár napot S.-Szt.-Györgyön időztek. Igen érdekes ismertetéseket közölnek a szerzett tapasztalatokból, az „uj-világi“ állapotokról a sokat utazott „nagy világi urak,“ kiknek élményeit nagyon sokan irigyelhetik, még főuri köreinkben is. Legyenek általunk is üdvözölve a szerencsés hazaérkezés alkalmából!

— **Nyilt köszönet.** Alólirt főgymnasiom ifjusága kötelességének tartja nsgs. Korbuly Bogdán szinházi intendans ur azon szivességéért, miszerint a tanoda ifjusága számára a szinházi helyárakat leszállitotta, őszinte tiszteletteljes köszönetét nyilvánitani. Kolozsvártt, 1876, okt. 26-án. A rom. kath. fégymn. ifjusága.

— **Szamosujvár** sz. kir. város közönsége mult szombaton dönté el a város történetének megirására kitüzött 100 aranyos pályázat ügyét. A város által felkért birálók — Gajzágó Salamon, Torma Károly, Lukácsi Kristóf, Simai Károly és Issekutz Adeodat — egyhangu véleménye szerint a pályadijra méltónak itéltetett a „Peragit tranquilla potestas, quae violenta nequit“ jelmondat alatt beadott pályamű, melynek szerzőjekint a jeligés levél dr. Molnár Antalt, a város egyik országgyülési képviselőjét tünteté föl. A nagy terjedelmü munka "Szamosujvár története, tekintettel az örmény nemzet multjára“ czimet visel s az eredeti örmény kutfőknek, valamint a hazai és a külföldi — angol, franczia, német és olasz — irodalom idevágó müveinek felhasználása, ugy szintén a bécsi császári, az erdélyi kormányszéki s kincstári s több más levéltárban lett önálló buvárlatok alapján készült. Első része az örmény nemzet történetét tárgyalja a legrégibb időktől kezdve az örményeknek hazánkba költözéseig; a második rész Szamosujvárnak (az erdélyi fejedelmek korában a fontosb végvárak egyikének) adja kimeritő történetét a romaiak korától a mai városnak a beköltözött örmények által történt megalapitásáig; a harmadik részben pedig a város történelme van előadva a megalapitástól kezdve 1849-ig. A munka kinyomatásának eszközlésével a városi tanácsot bizta meg a város közönsége, mely e monographia létesitésével a hazai történetbuvárlatnak is igen jó szolgálatot tett.

— **A svéd női négyes** nov. hó 17-én Segesvártt is rendez búcsú-hangversenyt. Belépti jegyekre előjegyzéseket elfogad Teutsch G. B. Segesvártt. Ajánljuk e hangversenyt a segesváriak figyelmébe.

— **Jókai** nyilatkozik, hogy a budapesti egyetemi ifjuság zajongása alkalmával, mikor ő (Jókai) az ifjusághoz beszélt: nem kiabálták le s nem zavarogtak az ő lakása előtt, valamint hogy nem kiáltottak: „Abzug Jókai“-t, hanem egész csendben távoztak el lakása elől. Az ellenkező tudósításokat Jókai valótlanságnak nevezi s kéri a lapokat e helyreigazitást tudomásul venni.

— **Hymen.** Onács Sándor, brassói törvényszéki biró és Móga Nelli kisasszony esküvője vasárnap, okt. 29-én tartatott meg M.-Vásárhelyt.

— **Kossuth legujabb levele.** Kossuth Lajos Csanády Sándorhoz neje halála alkalmából a következő sorokat intézte: Baraccone di Collegno okt. 15. 1876. Tisztelt barátom! Mély megilletődéssel értesültem a rettenetes csapás felől, mely önnek házi boldogságát, családi életét szétdulta. Ismerem az ily csapás sulyát. Hosszu évek multak el, mióta az fejemre lecsapott. S a hosszu évek nekem nem hoztak vigasztalást. A seb ugy sajog most is, mintha tegnap üttetett volna. És fog sajogni mig szivem dobog. Én hát keblemben hordom az ön fájdalmának mértékét. Boldogok a kik hisznek, mert ily fájdalmakra csak a hit adhat enyhitést, a tudomány nem, az élet nem, s még a baráti részvét sem, magok az időnek balzsam ujjai is csak beheggeszthetik a sebet, de meg nem gyógyithatják. Én nem tudok önnek a vigasztalás hangján szólani. De lelkem szükségletének teszek eleget, midőn megmondom önnek, hogy részt veszek fájdalmában, mint őszintébben senki sem vehet. Találjon ön férfias keblében erőt azt a szeretetet, melynek tárgyát önnek karjai közül a halál kiragadta, átvinni ama másik szeretettjére; mely beteg bár, de még nem halt meg: a Hazára. Keresse s óhajtom találja ön e szeretett betegnek ápolásában azt az erkölcsi nyugalmat, mely a becsületesen teljesitett kötelesség nyomában jár. S legyen önnek megadva az áldás, hogy a beteg Haza felgyógyulásában találja fel a polgár a boldogságot, melyet az ember elvesztett. Fogadja ön baráti részvétem mellé szives nagyrabecsülésemet. Kossuth m. k.

— **A magyar nemzet** rokonszenvi nyilatkozatai nagy hatást gyakoroltak a szultánra és a török kormányra. Midhat pasa azon van, hogy a magyarok rokonszenve viszonoztassék. Azt tervileg, hogy mindazon tárgyak, melyeket a törökök Magyarországon elfoglaltak u. m. az összes Corvinák, fegyverek, mükincsek stb. a magyar nemzeti intézetnek ajándékoztassanak. Ez érdekes hirt a „Kelet Népe“ közli, szerinte biztos forrásból.

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(453) (1—20)

NAGY JÓZSEF arany- és ezüstmüves Kolozsvárt,

főtér 9. szám br. Józsika-ház.

Ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett és a legnagyobb csinnal kiállitott **bécsi** és **külföldi arany- és ezüst** ékszer áruinak dús raktárát és kiházasitási arany- és ezüst készleteit legjutányosabb áron

(régi ékszereket megvesz és becserél.)

(Óvásul.) Raktáromban minden egyes tárgy valódisága a magy. kir. bélyeggel van hitelesitve.

(452) (1—3)

Schember C. és fiai

cs. kir. szab.

hid-mérték-gyárosok

Budapesten, ország-ut, Károly-kaszárnya,

ajánlják ezennel saját készitményü minden faju inga-, serpenyő-, tized-, századhidjait, marha- és gabona-mértékeit, vas és sárgaréz-sulyait, fa-, bádog-, czinn- és sárgaréz-ürmértékeiket, lamértékeket eczetnek, cs. kir. szabadalmazott petroleum-mérő eszközöket, vas drót-szegeket.

Árak legolcsóbbak.

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve.

Szállitói majdnem az összes **magyar királyi hivatalok-, vasutak-, gőzmalmok-, czukorgyáraknak.**

(297) (4—*)

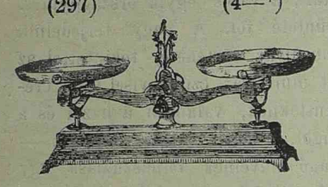

Budapesten hitelesitett

hid-, tizedes-, egyensúly- és serpenyő-mérlegek, méteres súlyok, űr- és hosszmértékek a legjutányosabb árban pontosan kaphatók

Teutsch B. Jós.-nél Segesvártt.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók következő 1877-iki

NAPTÁRAK:

Erdélyi képes kis naptár

1877-dik közönséges évre.

18-dik ÉVFOLYAM.

A királyhágón inneni s nehány királyhágóntúli nevezetesebb vásárok pontos és újonan kijavitott jegyzékével, s számos képekkel illustrált dús tartalommal. **Ára 30 kr.**

Irodai fali naptár 1877 évre.

különösen hivatali használatra.

Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita-naptárral, bélyeg- és illeték-táblákkal, s a királyhágón inneni részek (Erdély) törvényszékeinek és járásbiróságainak táblázatos kimutatásával.

Ára 30 kr. Postán küldve 35 kr.

Az „ATHENAEUM" nagy képes naptára az 1877-ik évre.
Ára 1 frt.

Nemzeti nagy képes naptár 1877. évre.
Szerkeszti Áldor Imre. Ára 1 frt.

A magyar nők házi naptára 1877-ik évre.
Szerkeszti Beniczky Irma. Ára 60 kr.

Protestáns új képes naptár 1877-ik évre.
Szerkesztette Dúzs Sándor. Ára 50 kr.

Falusi gazda naptára 1877. évre.
Szerkeszti Máday Izidor, Ára 80 kr.

Lidércz naptár 1877-ik évre.
Ára 60 kr.

DEÁK FERENCZ NAPTÁR az 1877-ik évre.
Irta Áldor Imre. Ára 50 kr.

Iparos naptár 1877-ik évre.
Szerkeszti Gelléri Mór. Ára 50 kr.

István bácsi naptára 1877-ik évre.
Szerkeszti Köhalmi K. tanár. Ára 50 kr.

Borászati naptár 1877. évre.
Szerkeszti dr. Nyáry Ferencz. Ára 8 kr.

Uj honvéd naptár 1877. évre
(egyuttal katonai naptár)
Szerkeszti Áldor Imre. Ára 60 kr.

Az „Athenaeum" kis képes naptára 1877-ik évre.
Ára 50 kr.

A Nép zászlója naptára 1877-re.
Szerkeszti Áldor Imre. Ára 40 kr.

Kossuth naptár 1877-ik évre.
Szerkeszti Honfi Tihamér. Ára 40 kr.

Nevessünk,
mulattató naptár a gyönyörűséges 1877-iki esztendőre.
Megcsinálta vala egy asztromókus. Ára 40 kr.

Határidő-naptár 1877-re.
Mindennemü hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orosok számára.
Ára 1 frt 20 kr.

Dr. Joh. Nep. Vogl's Volks-Kalender 1877.
Redigirt von Dr. August Silberstein. Ára 65 kr.

Der Wiener Bote.
Illustrirter Kalender auf das Jahre 1877. Ára 36 kr.

Neuer illustrirter Volks-Kalender für Ungarn und Siebenbürgen
auf das Jahr 1877. Ára 50 kr.

Payne's illustrirter Familien-Kalender 1877.
Ára 40 kr.

Fromme's Notiz-Kalender für die elegante Welt. 1877
Ára 1 frt 20 kr.

Fromme's Oesterreichischer Studenten-Kalender 1877.
Redigirt von Med. u. Chir. Dr. Karl Czuberka. Ára 1 frt 40 kr.

Fromme's Oesterreichischer Juristen-Kalender 1877.
Redigirt von Dr. Josef Frühwald. Ára 1 frt 60 kr.

FROMME'S OESTERREICHISCHER MEDICINAL-KALENDER 1877.
Herausgegeben von Dr. Josef Nader. Ára 1 frt 60 kr.

Fromme's Oesterreichischer Landwirthschaf-Kalender. 1877.
Redigirt von Dr. Martin Wilkens. Ára 1 frt 60 kr.

Fromme's Oesterreichischer Forst-Kalnder. 1877.
Redigirt von Karl Petraschek. Ara 1 frt 50 kr.

FROMME'S WIENER PORTEMONNAIE-KALENDER. 1877.
Közönséges kiadás 20 kr. Bronce táblával 36 kr.

A percemonti várkastély,

SAND GEORGES legutolsó regénye.
Ára 1 frt 50 kr.

GEITTNER és RAUSCH

Budapesten, váczi-sugárut 57. sz.

W. és B. Douglas czégü amerikai, legnagyobb világhirü szivattyukút gyárnak főügynökei ajánlják nagy választékbani dús raktárukat, szivattyukútak, kerti- és tűzfecskendők, és tüzoltói szerekben,

(366) (5—5)

Nagyban és kicsinyben.

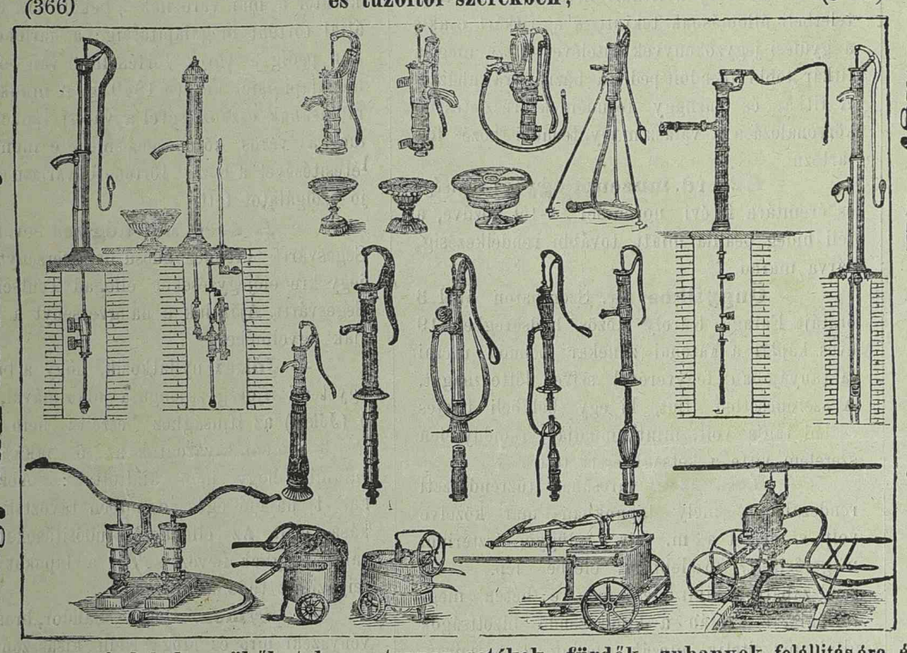

Nagyban és kicsinyben.

vállalkoznak kút ak, szökőkutak, csatornavezetékek, fürdők, zuhanyok felállitására és t szerkezetére, biztos foganatositás kezeskedése mellett.

Nagyb ani vásárlók és kereskedők előnyös árleengedést nyernek.

Legna gyobb raktár vascső csatornák, gumi és kender csövekből.

Cui	(454) Fogfájás (1—6)	higyj,
fidas	elenyészik a **Feytona** által.	de lásd
vide!	Kolozsvártt kapható: **Valentini Ad. Edénél**	kinek

(424) (7—104)

Bécs legnagyobb és legjobb hirü

vasbutor-gyára

Reichhard és társa

BÉCSBEN,

III. Marxergasse 17.

Ajánlja magát izléses kiviteltü gyártmányai pontos szállitására. Képes mintalapok kivánatra ingyen.

(451) (2—3)

Ujon berendezett vendéglő.

Alólirtnak van szerencsém a helyi és vidéki t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, hogy az

„Angol-ló"-hoz

czimzett vendégfogadót átvettem, s azt újból berendeztem.

Elvem a tisztaság, pontos szolgálat és jutányos árak mellett a nagyérdemü közönség becses pártolását kiérdemelni tisztelettel:

id. NAGY GÁBOR.

POLCZ ALBERT

(371) (8—*)

(ezelőtt STEIN JANOS.)

PAPIRKERESKEDÉSE

Kolozsvárt, főtéren 2-ik szám alatt.

Gazdagon és újonnan berendezett raktár mindennemü **iró-, levél-, rajz- és csomagoló papirok-, az összes irószerek- és bekötött kereskedelmi-, üzleti- és gazdasági könyvekből.**

Rajzolók részére gazdag és gondos választék rajzolási és festészeti kellékekből: **Rajzeszközök** bécsi, nürnbergi- és svájczi gyárakból, **Whatmann, Harding** és **Canson** rajzpapirok, **rajztáblák** és **vonalzók, Hardtmuth-** és **Faber A. W.**-féle irónok, **Anreiter-** és **Ackermann**-féle **vízi** és **Düsseldorfi olaj-festékek,** finom **másoló** (Paus) **papirok** és **vásznak, ecsetek, pastellek, rajztörlők, paletták, chinai** és **párisi tuschok rudakban** és felolvasztva, szóval a **rajzoláshoz és festészethez szükségelt-szerek** a legválasztékosabban vannak képviselve.

Ajánlja ujabban érkezett, levélboritékokkal el átott **franczia és angol levélpapirjait csinos dobozokban** (Casette) monogrammal és a nélkül fehér, szines és fekete szegélyü (**gyász**) kiállitásban.

A raktáron levő különlegességekből különösen következő, **általánosan jónak és hasznosnak** bebizonyultakra hivja fel a t. közönség szives figyelmét:

Friss töltésü Van Buskirk illatos

SOZODONT-ja,

legkitünőbb fog- óv- és foghús-erősitő szer;

a szájnak kellemes izt kölcsönöz, eltávolit minden borkő- és tályogrészt a fogakról, tökéletesen megóvja azokat további romlástól és a romlott részek fehér szinét teljesen visszaadja.

Eredeti minőségben csak Polcz Albert erdélyi főraktárosnál Kolozsvárt kapható.

Ára egy üvegnek porral és használati utasitással együtt, diszes kiállitásban **3** frt. helyett csak **2** frt. o. é.

Van szerencsém továbbá Stein János egyetemi fém-tollai

árának leszállitásáról a t. közönséget értesiteni.

E tollak czélszerü metszés-, ruganyosság- és tartossággal még azt az előnyt párositják, hogy egész finom, tompább és legtompább, tehát háromféle alakban levén készitve, azt a czélszerüséget nyújtják, hogy ki-ki a maga kezéhez alkalmas tollat választhat; fémvegyületök pedig olyan levén, hogy a különféle tentanemek által nem oxydálódnak, soha sem rozsdáznak; **leginkább megfelelnek azon igényeknek, melyeket jó irótolltól követelni lehet, s a legfinomabb irásra, valamint közönséges gyorsirásra is egyformán használhatók.**

Dobozonkint (144 darab) ezentúl 2 frt helyett, **1 frt 40 krért kaphatók.**

Vidéki megrendelések eszközlésére kiváló gond és figyelem fordittatik és rendesen megérkeztök után még az nap teljesittetnek.

MŰCSARNOKA

Kolozsvárt, főtéren 6-ik szám alatt.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására juttatni, hogy helyt főtéren 6 szám háznál

POLCZ ALBERT MŰCSARNOKA

czég alatt

„olajnyomatu képek-, tükrök- és egyéb műtárgyak"-

ból álló raktárt nyitottam.

A művészet iránti hódolatnak és terjesztésnek emelésére czélzó törekvésem remélnem enedni, hogy becses figyelmét új vállalatom iránt megnyerni szerencsés leendek.

Az ujabb kor találmányai közt az **olajnyomat** rövid időn feltünő jelentőségre emelkedett Más részről pedig a szép műalkotások iránti érdeklődés a közönségnél csaknem szükséggé fejlődött, ugy hogy ma már ali találhatni házat, melynek falát egy vagy több **olajnyomatu** kép ne diszitené. E körülmény egyuttal a működvelésnek bizonyitéka. Az **olajnyomat** tökéletességénél fogva merőben háttérbe szoritotta a drága acélmetszeteket és könyomatokat, melyek a költséges üvegtáblák alatti őrzés által sem menthetők meg a gyors pusztulástól. S mig ez utóbbiak csak hiányo másolatai az eredetieknek, nem birván a kép legérdekesebb kellemével: a **szinnel**: addig az **olajnyomat** oly hiven érázolja a legklassikusabb műtermékeket, hogy a gyakorlott műértő is aig képes megkülönböztetni azokat az eredetiekt

Nem lévén mindenki oly kedvező anyagi helyzetben, hogy magának eredeti festményeket erezzen, s miután az **olajnyomatu** másolatok az eredetiek árának alig tizedrészébe kerülnek, megőrzésük igen könny és nem jár költséggel: az **olajnyomatok** terjedése és az azok iránti előszeretet napról napra növekedésben van.

Városunk t. közönsége, ámbár eddig is pártolásban részesité az **olajnyomatot**, még is néi és nem indokolatlan visszatartással viseltetett iránta; mert miután ez üzletág még nem volt kizárólagosan képviselve, t. közönség szédelgő utazókra és képügynökökre szorult, a kik visszaélve a bizalommal, a képekre előleget szedtek fe aztán a megrendeléseket vagy nagyon hiányosan vagy épen nem teljesitették E visszaélések megszüntetése és a szedelge e nemének gyökeres elnyomása, vállalatom főczélja; ez pedig csak ugy érhető el, ha a t. n. é. közönség vállalato életrevalóságáról meggyőződve. azt becses pártolásával szerencséltetni sziveskedend.

Legyen szabad tehát kérnem, hogy mücsarnokomat becses látogatásával megtisztelni, és a diszes és gondos választékról, izletes berendezésről és kiállitásról, valamint a jutányos árakról magának meggyőződést szerzni méltóztassék.

Midőn a fennebb körvonalozott vállalatom megnyiltát újolag is a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani bátorkodnám, ezt azon reményben teszem, hogy nagybecsü megrendeléseivel mielőbb és minél gyakrabban megtisztelend, egyuttal azon bizelgő reménynyel is kecsegtetvén magam, hogy pontos és lelkiismeretes ügyvitel által sikerülend jóindulatu bizalmát nemcsak megnyernem, hanem azt állandólag meg is őriznem.

Kolozsvártt, september hó 1876.

mély tisztelettel

POLCZ ALBERT.

A t. közönség különös figyelmébe ajánlom a havi részlettörlesztés melletti vásárlást, melyet a t. vidéki közönség is igénybe vehet.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvár Egyetemi Könyvtár © Erdélyi Múzeum-Egyesület Szeciális Gyűjtemény - BCU Cluj-Napoca.